

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران • صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان
نشانی: میدان فاطمی، خیابان بهرام مصیری، پلاک ۲۲ • تلفن: ۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • نمابر: ۸۸۹۲۵۴۶۷
تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸
توزیع: شرکت پیام‌رسان سبز
تلفن: ۶۶۲۸۷۳۴۴ • چاپ: صمیم
تلفن: ۶۴۵۲۳۷۲۵

www.sharghdaily.ir

چهارشنبه ۲ اسفند ۱۴۰۲ • ۱۱ شعبان ۱۴۴۵ • ۲۱ فوریه ۲۰۲۴ • سال بیست‌ویکم • شماره ۴۷۷۸ • ۱۲ صفحه
اذان ظهر تهران ۱۲:۱۸ • اذان مغرب ۱۸:۱۰
اذان صبح فردا ۵:۲۰ • طلوع آفتاب ۶:۴۴

# شرق

دیالوگ روز

**تالار شهر- هارولد بکر- ۱۹۶۶**

شهردار پاپاس (آل پاچینو) : لیندون جانسون گفته:

وقتی آدم دچار دردرس می‌شه همه می‌خوان ایده‌ای ازروزن و سریع در اختیارش بزارن

و همه این ایده‌ها در واقع یه چیزه: از خودت سلب مسئولیت کن

اما جان اف کندی گفته: یک لغزش فقط وقتی تبدیل به اشتباه می‌شه که به‌جای اصلاح انکارش کنی.

## از دستورالعمل واسطه‌گری تا مشاوره به همسران



ابراهیم ایوبی  
وکیل دادگستری

در اینکه با حقوق می‌توان قلمرو خانواده، زن و شوهر، والدین و فرزندان را قاعده‌مند کرد یا این حوزه به ارزش‌های اخلاقی مربوط است، بین اندیشمندان اختلاف‌نظر وجود دارد. در هر حال، اکنون در ایران مانند بسیاری از کشورهای دیگر، پای حقوق به این موضوعات باز شده و دیگر صحبت از عدم تناسب حقوق و روابط اجتماعی با پایه عاطفی، بهره‌چندانی ندارد. در بخشی از مقدمه شادروان استاد ناصر کاتوزیان بر کتاب «حقوق خانواده» آمده است: «از خانواده انتقاد شده که وسیله نابرابری‌های اجتماعی و تأمین اقتدار زن و شوهر بر فرزندان است، ولی بیشتر خردمندان به عقل و تجربه دریافته‌اند که خانواده پایگاه طبیعی حفظ سنت‌های ملی و مذهبی و نگاهبان تمدن قومی و بهترین شیوه علمی ایجاد و تربیت کودکان است و جامعه باید از آن حمایت کند». تدوین قوانین حمایتی در حوزه خانواده به پیش از انقلاب اسلامی بازمی‌گردد. برای نمونه، «قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست» تصویب‌شده در ۲۹ اسفند ۱۳۵۳ (سیصدوشصت‌وپنجمین روز سال که فعالیت قوه مقننه را در این روز که تنها چند ساعت به تحویل سال جدید باقی مانده، بسیار درخور توجه می‌کند) اشاره کرد. در این قانون، بیشتر به موضوع سرپرستی و آثار و احکام آن پرداخته شده است.

ظرفیت‌های مردمی در امر انتخاب همسر، با محوریت و مشارکت خانواده‌ها و رعایت موازین قانونی و شرعی، اقدام به صدور مجوز فعالیت مراکز فعال در امر انتخاب همسر نماید...». بخش‌های بعدی به تعاریف، اهداف، شرایط عمومی و اختصاصی دریافت مجوز و نظارت بر این مراکز می‌پردازد. در بند «چهارم»، اهداف ۱۴گانه می‌خوانیم: «احیای سنت نبوی و گسترش فرهنگ واسطه‌گری ازدواج در جامعه از طریق حلقه‌های مردمی و مراکز فعال در امر انتخاب همسر دائم به‌عنوان کنشگران اصلی طرح».

بررسی جزئیات دستورالعمل نیازمند فرصت دیگری است.

در تاریخ ۲۶ بهمن ۱۴۰۲ «روزنامه رسمی کشور» مصوبه‌ای دیگر با عنوان «آیین‌نامه اجرایی مشاوره نوهمسران در پنج سال اول زندگی مشترک» در ۱۴ ماده را با امضای معاون اول رئیس‌جمهور که به تصویب هیئت وزیران رسیده، منتشر کرده است. تعریف «نوهمسران» شامل زوجینی می‌شود که از تاریخ ازدواج آنها کمتر از پنج سال گذشته است. این طرح توسط سازمان امور اجتماعی کشور و با همکاری نهادهایی همچون سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران و مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه در سال اول به شکل آزمایشی در استان‌های قم و سمنان و در سال‌های بعد در کل کشور انجام می‌گیرد و در ماده ۱۲ پیش‌بینی شده که هزینه‌های مشاوره در سال اول رایگان و در سال‌های بعدی برای دهک‌های اول تا هفتم رایگان خواهد بود. در نیاز به حمایت از سازمان خانواده، زوجین جوان و کمک به فرزندان تردیدی ندارد؛ همه سخن درباره چگونگی حمایت است. این را که دخالت‌دادن نهادهایی غیرتخصصی در امر مشاوره و همچنین سامان‌دادن مراکزی برای «واسطه‌گری» -به‌کاربردن این نام نامناسب و شگفت‌انگیز است- تا چه میزان به نهاد خانواده کمک می‌رساند، زمان مشخص خواهد کرد؛ گرچه بنیاد خانواده محل آزمون و خطا نیست.

### نقد هفته

## حساسیت‌های چشمی و اهمیت درمان



امیر عربی  
چشم‌پزشک

آلرژی‌های چشمی یکی از مشکلات رایج سلامتی است که بسیاری از افراد با آن مواجه هستند. این نوع آلرژی‌ها به‌عنوان یک واکنش غیرعادی و زیاد به مواد خارجی مانند گرده گیاهان، شن و غبار، مو و پشم حیوانات یا قطرات چشم‌پزشکی شناخته می‌شوند. علائم شايع آلرژی چشمی شامل خارش، سوزش، قرمزی، تورم و اشک‌ریزی است. این علائم ممکن است باعث عدم راحتی و اختلال در دید و فعالیت‌های روزمره فرد شود.

برای درمان یا پیشگیری از آلرژی‌های چشمی، می‌توان از روش‌های مختلف استفاده کرد. از جمله این روش‌ها می‌توان به استفاده از قطرات چشمی ضدآلرژی، استفاده از عینک آفتابی، استفاده از قطرات شست‌وشوی چشمی و اجتناب از تماس با مواد آلرژنی اشاره کرد. همچنین، اگر علائم آلرژی حساسیت شدید باشند، بهتر است به پزشک متخصص چشم مراجعه کرده و درمان مناسب را انجام دهید. به‌طورکلی، آلرژی‌های چشمی ممکن است برای فرد منجر به عدم راحتی و کاهش کیفیت زندگی شود اما با رعایت توصیه‌های پزشک و استفاده از روش‌های مناسب می‌توان این مشکل را کنترل کرد و بهبود یافت. این موضوع را هم باید به خاطر سپرد که در سنین پایین، یعنی زیر ۱۰ سال، استمرار علائم آلرژی‌های چشمی می‌تواند باعث بروز عیوب انکساری جبران‌ناپذیری شود و این موضوع باید از طرف خانواده‌ها جدی شمرده شود. به تغییرات فصلی و آب‌وهوایی نیز نباید اطمینان کرد؛ چراکه بعضی از انواع حساسیت‌های چشمی، در تمام طول سال به شکل مستمر وجود دارند و از سرما یا گرمای هوا تأثیرپذیری ندارند.

### روزها

## خطر نابودی برای زبان مادری



محمدرضا نیک‌نژاد  
آموزگار

روز جهانی زبان مادری، یعنی ۲۱ فوریه برابر با امروز، در سال ۱۹۹۹ و در کنفرانس عمومی سازمان علمی، آموزشی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) اعلام شد.

**پیشینه:**

پیشنهاد این روز از سوی بنگلادش بود و پس از استقبال مجمع عمومی سازمان ملل در سال ۲۰۰۲ با قطع‌نامه‌ای تأیید شد. در می ۲۰۰۷ مجمع عمومی در قطع‌نامه‌ای دیگر از کشورهای عضو خواست «برای پاسداشت و حفظ همه زبان‌های مورد استفاده در کشور خود بکوشند» و در همین راستا سال ۲۰۰۸ را به‌عنوان سال جهانی زبان‌ها برای گسترش یکپارچگی در تنوع و تقاهم بین کشورها از طریق چندزبانگی و چند فرهنگ‌گرایی اعلام کرد و یونسکو را جایگاه اصلی این رویداد معرفی کرد. از آن سال تاکنون در این روز و هرساله مراسم‌های گوناگون جهانی و ملی در جای‌جای جهان برگزار و این رویداد گرامی داشته می‌شود.

**آموزش چندزبانه؛ ستون یادگیری و یادگیری میان‌نسلی:**

جوامع چندزبانه و چندفرهنگی از راه حفظ زبان‌های خود که همانند راهی برای آموختن دانش سنتی و حفظ میراث فرهنگی عمل می‌کنند، در مسیر پیشرفت قرار می‌گیرند. بااین‌حال تنوع زبانی با ازمیان‌رفتن زبان‌های بیشتر، با تهدیدهای فرابنده‌ای روبه‌رو است. اکنون ۴۰ درصد از جمعیت جهان به آموزش به زبان مادری خود دسترسی ندارند. این درصد در مناطق ویژه‌ای در جهان از ۹۰ درصد نیز فراتر می‌رود. پژوهش‌ها بر مزایای بهره‌گیری از زبان مادری برای آموزش دانش‌آموزان زبان‌آموز تأکید می‌کند؛ مزایایی مانند تقویت نتایج آموزشی بهتر، بالابردن اعتمادبه‌نفس و افزایش مهارت‌های سنجش‌گرانه‌اندیشی (تفکر انتقادی). این رویکرد همچنین از یادگیری میان‌نسلی و حفظ میراث فرهنگی پشتیبانی می‌کند. روز جهانی زبان مادری هر دو هفته یک زبان از میان می‌رود و کل میراث در مجمع عمومی سازمان ملل پذیرفته شد. بر نقش زبان‌ها در گسترش دستیابی به هدف‌های توسعه پایدار و فراگیری آنها تأکید دارد. سیاست‌های آموزش چندزبانه که در شعار این روز در سال ۲۰۲۴ یعنی «آموزش چندزبانه؛ یکی از ستون‌های یادگیری و یادگیری میان‌نسلی» برچسته شده‌اند، برای آموزش فراگیر و نگهبانی از زبان‌های بومی بسیار مهم‌اند. با آغاز آموزش به زبان مادری و آشنایی گام‌به‌گام با زبان‌های دیگر، سدهای میان خانه و مدرسه برداشته شده و یادگیری کارآمد را آسان می‌کند. آموزش چندزبانه نه‌تنها جوامع فراگیر را گسترش می‌دهد؛ بلکه به حفظ زبان‌هایی که چیرگی ندارند، زبان‌های اقلیت و بومی نیز کمک می‌کند. این سنخ بنای دستیابی به دسترسی عادلانه به آموزش و فرصت‌های یادگیری در طول زندگی، برای همه است.

**نگهداری از تنوع زبانی:**

زبان‌ها با مفاهیم پیچیده‌ای که برای هویت، ارتباطات، درهم‌پیکنجی اجتماعی، آموزش و توسعه دارند، برای مردم و زمین از اهمیت راهبردی برخوردارند. با این حال به دلیل فرایندهای جهانی‌شدن، زبان‌ها به شکل فزاینده‌ای تهدید شده یا در خطر ناپدیدشدن کامل هستند. هنگامی که زبان‌ها ناپدید می‌شوند، میلیله‌های پربار تنوع فرهنگی جهان ناپدید می‌شوند. فرصت‌ها، سنت‌ها، حافظه، شیوه‌های یکتا اندیشه و زبان -به‌عنوان سرچشمه‌های ارزشمند برای تضمین آینده‌ای بهتر- نیز از دست می‌روند. جهان هر دو هفته یک زبان از میان می‌رود و کل میراث فرهنگی و فکری را با خود می‌برد. دست‌کم ۴۵ درصد از هفت هزار زبانی که در جهان با آنها حرف زده می‌شود، در خطر نابودی‌اند. تنها چند درصد اندک از زبان‌ها که در سامانه‌های آموزشی و گستره عمومی جای گرفته‌اند و کمتر از صد زبان در فضای دیجیتال به کار گرفته می‌شوند. روز جهانی زبان مادری هرساله برای گسترش تنوع زبانی و فرهنگی و چندزبانگی برگزار می‌شود.

### نشانه‌خوانی

## گشایش‌های جدید در پرونده «ب.ز»

**پرداخت به دولت، بدهی به مردم**



پویا نعمت‌اللهی

رئیس قوه قضائیه به‌تازگی صحبت‌هایی درباره پرونده «ب.ز» داشتند. صرف نظر از برخی گشایش‌های حاصله در پرونده آقای «ب.ز»، ذکر چند نکته لازم است.

جناب «ب.ز» در اوایل دولت روحانی بازداشت شد؛ اما نمادی از فساد دولت احمدی‌نژاد بود.

جریان‌های رسانه‌ای منتقد دولت روحانی در اوایل ماجرا به طور سریالی، اشخاصی تحت عناوین «ب.ز دوم» و «سوم» هم معرفی کردند که هدف از آن همانا تطهیر نسخه اصلی و تلقین وجود فساد در دولت روحانی بود و اگر هشار سخنگوی محترم وقت دستگاه قضائی (مبنی بر لزوم اثبات این ادعاها) نبود، چه‌بسا بدیل‌های بیشتری هم معرفی می‌شدند. وقتی که «ب.ز» از پرداخت بدهی‌هایش طفره رفت، او را به زندان انداخته و چندین جلسه دادگاه برایش برگزار کردند. او در دادگاه با اعتمادبه‌نفس فراوان حتی درخواست بلبورد کرد و می‌خواست برای کارشناسان وزارت نفت و بانک مرکزی جلسه توجیهی و آشنایی با تجارت بین‌الملل برگزار کند. ولی ماجرا ساده‌تر از این حرف‌ها بود. او در دوران احمدی‌نژاد موفق شده بود وزارت نفت را متقاعد کند که می‌تواند نفت بفروشد. معلوم نیست این کار را کرد یا نه؛ ولی آنچه مشخص بود، اینکه وجوهات مربوط به این معاملات را هرگز برنگرداند.

**دادگاه به او حکم اعدام داد**

درواقع او نزدیک ۱۰ سال است که زیر حکم اعدام است؛ ولی هیچ نشانه‌ای از تشمت و فروپاشی روحی در او و نزدیکانش دیده نمی‌شود. حکم اعدام او اجرا نشد؛ چراکه جسد او به درد هیچ‌کس نمی‌خورد؛ اما بدهی بیش از دو میلیارد دلار او (یا اندکی و بالا و پایین این رقم) می‌توانست خیلی از گرهِ‌های مالی کشور را باز کند.

او طوری رفتار و کردار و پیغام و پیغام می‌رساند که هیچ‌کس از پرداخت بدهی او کاملاً ناامید نباشد و همواره روزنه‌ای از امید برای بازگرداندن پول را باز می‌گذاشت.

خبرنگارانی که ماجراهای او را دنبال می‌کردند، به یاد دارند که حتی تیم‌هایی از بانک مرکزی و وزارت نفت به کشورهایی مانند تاجیکستان و چند کشور دیگر سفر کردند تا بتوانند دارایی‌های او را شناسایی کرده و به کشور بازگردانند.

آقای «ب.» دامنه گسترده‌ای از مراودات تجاری داشت و معاملاتی از فروش نفت و شرکت هواپیمایی گرفته تا شرکت‌های خدماتی و تولیدی را اداره می‌کرد. دستگاه‌های مختلف اجرایی و اطلاعاتی نتوانستند او را وادار کنند که بدهی خود را پرداخت کند؛ اما به گفته آقای اژه‌ای گویا جمعی از اشخاص از یک دستگاه مسئول در نهایت کار شناسایی و بازگرداندن اموال زنجانی را در دست گرفته و آن‌گاه چند وقت پیش، نام‌برده اعلام کرد قصد همکاری دارد و نشانه‌هایی از صدق او آشکار شد و اموال درخور توجهی را معرفی کرد. آقای اژه‌ای گفته «محموله اموال» به تهران منتقل شده و حسب کارشناسی‌های اولیه، این محموله تکاگوی بدهی‌ها و خسارت‌های «ب.ز» را می‌دهد و به رؤیت وزارت نفت و بانک مرکزی هم رسیده است. رئیس‌کل بانک مرکزی هم خبر داده که اموال بازگردانده‌شده از جنس دارایی‌های ارزی است و تماماً به خزانه بانک مرکزی منتقل شد. همین می‌تواند نقطه امیدی باشد که دارایی‌های بالرزنی او بازگردانده‌اند.

اما این تمام ماجرا نیست.

وزارت نفت براساس قانون باید پول فروش نفت را از مشتریان خود اخذ کرده و به طور یک‌طرفه به حساب خزانه‌داری کشور واریز کند. پول فروش نفت، اساساً «پول وزارت نفت» نیست؛ بلکه به خزانه کل کشور واریز می‌شود؛ ازاین‌رو بدهی آقای «ب.ز» فی‌نفسه بدهی به خزانه کل کشور و همه ایرانیان است.

آقای «ب.» خسارت بزرگی به کشور زده است. او چند میلیارد دلار را حدود ۱۰ سال نزد خود نگه داشته و پس نداده است. این پول متعلق به آحاد مردم ایران است. چه کسی جز خودش پاسخ‌گوی هزینه‌های گوناگون و فراوانی است که این شخص به کشور و نظام مالی آن زده است؟ آنچه آقای اژه‌ای از آن تحت عنوان «خسارت» نام برده است، می‌تواند بخشی از ضرر مالی و هزینه‌ای اقدامات «ب.ز» باشد؛ اما عدم‌التفع حاصل از این اقدامات را چگونه باید محاسبه کرد؟

مثلاً هنگامی که یک پروژه ملی در همان وزارت نفت در تنگنای تأمین منابع ارزی معلق و ناتمام باقی مانده بود و مبلغ بدهی «ب.ز» می‌توانست آن پروژه را ماه‌ها و سال‌ها زودتر به بهره‌برداری برساند، آن‌گاه تبعات این گسست زمانی و منافع ازدست‌رفته را به چه طریقی می‌توان لحاظ کرد؟

ممکن است آقای «ب.ز» کل بدهی را تا ریال آخر بدهد؛ اما او هنوز به ده‌ها میلیون ایرانی بدهکار است.

## استراتژی تنش‌زدایی و منافع ملی



محمود اشرفی

دوران سوسیالیسم سبری شده و این اندیشه در انکاره‌های نسل آینده جایگاهی ندارد؛ اما یک‌جانبه‌گرایی هنوز راه و روش کشورهای میراث‌دار سوسیالیسم است. ریشه تنش‌های شرق اروپا و ناآرامی‌های خاورمیانه را باید در همین سیاست یک‌جانبه‌گراییانه جست‌وجو کرد. کشورهای سوسیالیستی در دوران جنگ سرد در فضایی آکنده از یک‌جانبه‌گرایی سیر کرده‌اند. در این دوران استراتژی بلوک شرق در برابر غرب، راهبردهای تدافعی و تنیده در توسعه‌طلبی و نفرت بود. با فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و نابودی بلوک شرق انتظار می‌رفت مشی سیاسی یک‌جانبه‌گرایی جای خود را به همه‌جانبه‌گرایی دهد؛ اما در مرکزیت اتحاد شوروی سابق یعنی روسیه چنین شیوه سیاسی به

### خبرخوانی

## دور دنیا در یک دقیقه

**سحر طلوعی:** ما به چهار گوشه جهان سر می‌زنیم و خبرهایی را که کمر دیده شده است، مرور می‌کنیم.

کره شمالی: پوتین هدیه‌ای خاص برای «کیم جونگ اون» فرستاده است؛ این هدیه یک خودروی لیموزین اوروس است و برای استفاده شخصی رهبر کره شمالی ارسال شده است. این هدیه تأییدی است بر رابطه ویژه میان پوتین و اون؛ خاصه پس از دیدار ماه سپتامبر دو رهبر. اوروس اهدایی از نوع لیموزین‌های لوکس روسی و خاص رئیس‌جمهور است. این هدیه شاید نقض تحریم‌های سازمان ملل علیه کره شمالی باشد. به استناد تحریم‌های شورای امنیت، ورود هرگونه وسیله حمل‌ونقل بین‌المللی ازجمله خودروهای لوکس به کره شمالی ممنوع است. بریتانیا: دادگاه بریتانیا درخواست تجدیدنظر بنیان‌گذار ویکی‌لیکس را بررسی می‌کند تا درباره استرداد یا عدم استرداد او به آمریکا رای دهد. جولیان آسانژ استرالیایی است و استرالیا مستند به تصویب طرح حمایت از او، خواستار بازگرداندن آسانژ به این کشور شده است. اما آمریکا دنبال این است تا آسانژ را به اتهام